

א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י

בחודש אלול מחדש הקב"ה את הקידושין עם ישראל כמו שחידש את הקידושין על ידי הלוחות השניים

כעבדא קמיה מאריה נראה להוסיף רמז נכבד, כי ג' תיבות אלול רא"ש השנה עולות בגימטריא כמו הפסוק (תהלים קטו-ה): "פ"ה לה"ם ול"א ידבר"ו עיני"ם לה"ם ול"א ירא"ו". כדי לרמז על מה ששינו בגמרא (ר"ה טז:) כי על ידי תקיעת שופר בראש השנה מתערבב השטן ואינו יכול לקטרג. וכתב הטור (א"ח סימן תקפ"ה): "רמז לדבר, אין ש"טן ו'אין פ'גע ר'ע ראשי תיבות שופר, פירוש, כשיש שופר אין פגע רע". נמצאנו למדים כי סגולת השופר היא לערבב השטן וכל המקטרגים שלא יוכלו לקטרג על ישראל.

מעתה יש לומר כי זהו הרמז בתיבת רא"ה שהוא נוטריקון אלול רא"ש השנה, כי על ידי שאיש ישראל מקדים להתעורר בתשובה בחודש אלול על ידי תקיעת השופר, הוא משלב בכך אלול רא"ש השנה בגימטריא פ"ה לה"ם ול"א ידבר"ו עיני"ם לה"ם ול"א ירא"ו, לרמז שהמקטרגים שיש להם פה, אינם יכולים לדבר דברי קטרוג על ישראל, ואף שיש להם עינים, אינם יכולים לראות חטא בישראל, כי על ידי תשובה בחודש אלול נמחקים כל העוונות, ועל ידי זה יזכו למה שרמזו בתיבות אלול רא"ש השנה בגימטריא כתיב"ה וחתימ"ה טוב"ה.

יומתק לצרף מה שכתב ב"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן ק) לפרש מה שאמר בלק לבלעם (במדבר כב-ו): "ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני". כי בלק ביקש מבלעם לקלל את ישראל, לבטל מהם כח התשובה בחודש אלול ובראש השנה, וזהו שאמר: "לכה נא ארה לי את העם הזה" - אר"ה נוטריקון אלול רא"ש השנה, א"ת נוטריקון אלול ת'שרי שהם שני חודשי התשובה.

לפי האמור יש להוסיף כי זהו רמז הכתוב (דברים כב-ו): "ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך". שלא שמע הקב"ה אל בלעם לקלל את ישראל במילת אר"ה נוטריקון אלול רא"ש השנה, אלא הפך את הצירוף של אר"ה שהוא לשון קללה לברכה

זאת ועוד ידוע שנהגו ישראל בכל ארצות מושבותיהם לתקוע בשופר כל חודש אלול כדי להתעורר בתשובה, כמו שכתב ה"טור" (א"ח סימן תקפ"א): "התקינו חכמינו ז"ל שיהו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (עמוס ג-ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו".

הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". פירוש, אני נותן לפניכם היום - לפני ראש השנה הנקרא "היום", את חודש אלול לעשות בו הכנה לקראת ראש השנה, שיש בכך ברכה או ח"ו להיפך. ומפרש ואומר: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום". אם תקדימו לשמוע בחודש אלול את קול השופר שצוה הקב"ה בתורה לשמוע בראש השנה הנקרא "היום", כדי להתעורר בתשובה ולתקן הכל, תזכו בראש השנה לשנה טובה ומבורכת.

כדרכו בקודש הוסיף על כך רמז נפלא, שכל הפסוק כפי שכתוב בתורה: "רא"ה אנכ"י נת"ן לפניכם היום ברכ"ה וקלל"ה", עולה בגימטריא בדיוק כמו הפסוק (תהלים פא-ד): "תקעו בחד"ש שופ"ר", לפי מה שכתב ב"מטה משה" (סימן תשע"ח) שמפסוק זה למדנו שצריך לתקוע בשופר משך חודש שלם שהוא חודש אלול.

רא"ה נוטריקון אלול רא"ש השנה

הנה מה טוב להביא מה שהוסיף ה"צבי לצדיק" (בסוף הפרשה) רמז נפלא, איך נרמז חודש אלול בפסוק זה: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה", כי תיבת רא"ה נוטריקון אלול רא"ש השנה. והנה ג' תיבות אלול רא"ש השנה בגימטריא בדיוק כתיב"ה וחתימ"ה טוב"ה, לרמז כי על ידי שמתעוררים בתשובה בחודש אלול לקראת ראש השנה זוכים לתיבתה וחתימה טובה וכל הברכות.

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, שבת ראש חודש אלול, דבר בעתו מה טוב להתבונן בפרשתנו פרשת ראה, שאנו קוראים בכל שנה בהתחלת חודש אלול, או בשבת שמברכים בה חודש אלול, או כמו בשנה זו בשבת שחל בה ראש חודש אלול. והנה מאחר שעזרא הסופר תיקן לקרוא פרשת ראה בתחילת חודש אלול, הרי ברור שיש בה רמזים על חודש אלול, ואמנם מצינו רמזים על חודש אלול בהתחלת הפרשה (דברים יא-כ):

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם, וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם".

על ידי תשובה בחודש אלול זוכים לברכה בראש השנה

פתח דברינו יאיר בדברי ה"צבי לצדיק" להגה"ק רבי צבי אלימלך מבלאז'וב זי"ע (פרשתנו בדיבור הראשון), כי בפסוקים הללו רמז הקב"ה על חודש אלול, שהקדים לנו ברוב רחמיו וחסדיו לפני יום הדין של ראש השנה, שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון לקבוע גזר דינם, כדי שנוכל לעשות תשובה בחודש הזה לתקן את כל מה שפגמנו בכל השנה, ובזכות זה נזכה בראש השנה לכתיבה וחתימה טובה ושנה טובה ומבורכת.

והנה ידוע כי תיבת "היום" היא רמז על ראש השנה, כמו שכתוב (איוב א-ו): "ויהי היום ויבאו בני האלהים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם". ודרשו ב זוהר הקדוש (פרשת בא לב): "ויהי היום, דא ראש השנה דקוב"ה קאים למידן עלמא". פירוש: "ויהי היום" זה ראש השנה שהקב"ה עומד לדון בו את העולם, אשר אז באים "בני האלהים" - המקטרגים במדת הדין והשטן בראשם לקטרג ח"ו על ישראל.

צבי לצדיק: "ראה אנכי נותן לפניכם היום" - רא"ה נוטריקון אלול ראש השנה בגימטריא כתיב"ה וחתימ"ה טוב"ה

אלו"ל רא"ש השנ"ה בגימטריא פ"ה לה"ם ול"א ידבר"ו עינני"ם לה"ם ול"א ירא"ו, לרמז שאין המקטרגים יכולים לקטרג

בחודש אלול עלה משה רבינו לקחת הלוחות השניים כדי לחדש את הקידושין בין הקב"ה לכנסת ישראל

מגלה עמוקות: "והייתם לי' סגולה מכל העמים", הקב"ה קידש את ישראל באמירת "הרי את מקודשת לי"

הקב"ה את ברית הקידושין בינו ובין כנסת ישראל. וזהו שאמרה כנסת ישראל אחרי שחזרה בתשובה מחטא העגל: "אני לדודי", שכל מגמתי היא להיות דבוקה בה' אחד כאשר לבעלה, "ודודי לי", כל מגמתו היא להיות קשור אלי כאיש עם אשתו.

"ודודי לי" רמז על קידושין: "הרי את מקודשת לי"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר שאת הקשר בין חודש אלול שעלה משה רבינו לקבל את הלוחות השניים לישראל, עם משמעות הפסוק: "אני לדודי ודודי לי" שראשי התיבות הן אלול, על פי מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (פרשת בלק) כי כמו שהמקדש אומר על פי תיקון הראשונים: "הרי את מקודשת לי", שעיקר הקידושין הוא בתיבת "לי", שהיא ידים מוכיחות שהוא מקדשה לו, כן קידש הקב"ה את ישראל בתיבת "לי", כמו שכתוב בשעת מתן תורה (שמות יט-ה): "והייתם לי' סגולה מכל העמים... ואתם תהיו לי' ממלכת כהנים וגוי קדוש". וזהו שכתוב (הושע ב-כא): "וארשתין לי' לעולם". שקידש הקב"ה את ישראל בשעת מתן תורה בתיבת "לי".

והוסיף ה"מגלה עמוקות" כי בתיבת "לי" רמז היחוד בין הקב"ה עם כנסת ישראל, כי אות ל' שהיא גבוהה מכל האותיות היא רמז על הקב"ה (תהלים קמח-ג): "כי גדול ה' ומהולל מאד". זאת ועוד, שאות ל' בצורתה מורכבת מאות כ' ומאות ו' על גבה בגימטריא השם הוי"ה ברוך הוא, ואילו האות י' שהיא קטנה מכל האותיות היא רמז על ישראל כמו שכתוב (דברים ז-ז): "כי אתם המעט מכל העמים".

ועל כך אמר דוד המלך (תהלים כב-ח): "כל רואי ילעיגו לי", שהרשעים מלעיגים על מה שקידש הקב"ה את ישראל בתיבת "לי". וזהו שאמר עוד (שם קכ-א): "שיר המעלות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני", בעת צרה אני מזכיר להקב"ה את הקידושין שקידש אותנו בתיבת "לי", ועל ידי זה ויענני כי הבעל חייב לפרנס את אשתו. וזהו שאנו מתפללים

בצירוף רא"ה בפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם". שהוא רמז על הברכה כאשר מקדימים את התשובה בחודש אלול לפני ראש השנה.

"מצא אשה מצא טוב" חודש אלול מזל בתולה

רחש לבי דבר טוב לבאר הכח המיוחד של חודש אלול, שנתן לנו הקב"ה בכל שנה כדי לעשות בו הכנה לקראת יום הדין בראש השנה, על פי מה שידוע ומפורסם בכל הספרים הקדושים רמז על חודש אלול, ומקור הדבר בפירושו ה"רוקח" על שיר השירים בפסוק (ג-ו): "אני לדודי ודודי לי" ראשי תיבות אלו"ל.

רמז זה הובא גם ב"אבודרהם" (תפלת ראש השנה) בשם הדרשנים עם תוספת, כי סופי תיבות של אני לדודי ודודי לי הוא ד' יודיין בגימטריא ארבעים, כנגד ארבעים יום שעלה משה רבינו מראש חודש אלול עד יום הכיפורים כדי לקבל לישראל את הלוחות השניים, ובלשון קדשו:

"בראש חודש אלול עלה משה להר פעם שלישית לקבל לוחות שניות, והתפלל בהם על ישראל ונתקבלה תפלתו וניתנו לו הלוחות, וירד ביום הכיפורים ונקבע יום מחילה וסליחה לדורות. והדרשנים אומרים סמך לדבר אני לדודי ודודי לי ראשי תיבות אלול, וסופי תיבות ד' יודיין מספר מ' יום".

ונראה לבאר הקשר הפנימי בין חודש אלול חודש התשובה, לפסוק בשיר השירים שרמז בו חודש אלול: "אני לדודי ודודי לי", על פי מה שמבואר במדרש הטעם ששבר משה רבינו את הלוחות הראשונים אחרי חטא העגל ולא מסרם לישראל (שמו"ר מג-א): "אמר מוטב שתדון כפנויה ולא כאשת איש".

נמצינו למדים מזה שהקב"ה רצה לקדש את ישראל עם הלוחות הראשונים שהוריד משה לישראל, לכן כשראה משה שחטאו בעגל שהוא עבודה זרה, לא מסר להם את הלוחות שהם הקידושין אלא שברם, כדי שיהיו נידונים כפנויה ולא כאשת איש. נשכיל להבין מזה כי כשנתרצה הקב"ה לתפלתו של משה למסור לישראל את הלוחות השניים באומרו (שמות לד-א): "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים", התכוון לחדש בהם את הקידושין לישראל.

"לך אל העם וקדשתם" לקדש את ישראל עם הלוחות

ויש להביא ראיה ברורה לכך ממה שדרשו חכמינו ז"ל במדרש (דברים רבא ג-יב) על מה שאמר הקב"ה

למשה בלוחות השניים (דברים י-א): "בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים".

"הלכה אדם מישראל שקידש אשה, מי צריך ליתן שכר כתב קידושין. כך שנו חכמים אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהן והחתן נותן שכר, וממי למדנו מהקדוש ברוך הוא בשעה שקידש לישראל בסיני, דכתיב (שמות יט-ו) ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר, ומי כתב השטר הזה משה, מנין שנאמר (דברים לא-ט) ויכתוב משה את התורה הזאת, ומה שכר נתן לו הקדוש ברוך הוא, זיו הפנים דכתיב (שמות לד-כט) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו".

הרי לנו דברים ברורים כי מה שאמר הקב"ה למשה רבינו בשעת מתן תורה: "לך אל העם וקדשתם", התכוון בכך למנות את משה רבינו להיות שליחא דרחמנא "וקדשתם" - לקדש את ישראל על ידי הלוחות בקידושי שטר, שהוא אחד מג' דרכים שהאשה נקנית לבעלה. נמצא לפי זה כי בארבעים הימים הללו שעלה משה רבינו מראש חודש אלול עד שירד עם הלוחות השניים ביום הכיפורים, חידש הקב"ה את הקידושין בינו ובין כנסת ישראל.

והנה עוד ראיה ברורה לכך ממה שדרשו במשנה (תענית כו): מקרא שכתוב (שיר השירים ג-יא): "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה [רש"י: "במלך השלום שלו"] בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מתן תורה, וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו". ופירש רש"י: "ביום חתונתו זה מתן תורה, יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות". הרי מבואר כי יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות לישראל, נקרא "יום חתונתו" של הקב"ה עם כנסת ישראל.

מעתה יומתק להבין הרמז על חודש אלול בפסוק: "אני לדודי ודודי לי", ראשי תיבות אלו"ל וסופי תיבות ד' יודיין כנגד ארבעים ימים שהיה משה בהר לקבל הלוחות השניים, כי בימים הללו חידש

היום ברכה" - רא"ה נוטריקון אלול ראש השנה שאני נותן לפניכם הוא ברכה, "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם", שתשמעו לקול שופר בחודש אלול להתעורר בתשובה, ולחדש בכך הקידושין בין הקב"ה לישראל.

מחילת חטא העגל ביום הכיפורים כמחילת העוונות לכלה

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה הטעם שמחל הקב"ה לישראל ביום הכיפורים על חטא העגל, כמבואר ברש"י (תענית ל: ד"ה שניתנו) ובתוספות (ב"ק פא. ד"ה כד"י) כי ביום הכיפורים אמר הקב"ה למשה: "סלחתי כדבריך". ומקור הדבר במדרש תנחומא (פרשת כי תשא סימן לא):

"עלה בראש חודש אלול כשאמר לו [הקב"ה למשה (שמות לד-א)] פסל לך, והיה נכון לבוקר וגו', ויפסול וישכם משה בבוקר ויעל, עשה שם אלול כולו ועשרה [ימים ראשונים] מתשרי, וירד בעשור [שהוא יום הכיפורים], והיו ישראל שרויים בתפלה ותענית, ובו ביום נאמר לו למשה סלחתי כדבריך, וקבעו הקב"ה יום סליחה ומחילה לדורות, שנאמר (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם".

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה ששינוי בגמרא (יבמות סג): "כיון שנשא אדם אשה עוונותיו מתפקקין, שנאמר (משלי יח-כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה". ופירש רש"י: "מתפקקין, נסתמין". וכן מבואר בתלמוד ירושלמי (בכורים יא): "תני חכם, חתן, נשיא, גדולה מכפרת". ומפרש שם מנין שמוחלים לחתן כל עוונותיו, ממה שכתוב (בראשית כח-ט): "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל, וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה, אלא שנמחלו לו כל עוונותיו".

והנה מלשון הגמרא בתלמוד בבלי (יבמות סג): שהזכירו רק את האיש: "כיון שנשא אדם אשה עוונותיו מתפקקין", וכן מלשון הגמרא בתלמוד ירושלמי (בכורים יא): שהזכירו רק את החתן: "חכם, חתן, נשיא, גדולה מכפרת", יש מקום להסתפק האם מחילת העוונות היא רק לחתן שנושא אשה, או שגם הכלה כלולה בכפרה זו.

וכבר דן בכך הפוסק הגדול הגה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ז"ע ב"אשל אברהם" (או"ח סימן קעג), לפי הטעם שהחתן צם ביום החופה כי זהו יום הכיפורים שלו, אם הכלה צריכה גם כן לצום, כי גם לה הוא יום של מחילת עוונות או לא. וסיים בצריך עיון. אבל הנה מה שמצינו על כך פסק ברור במשנתו הטהורה של ה"קדושת לוי" (דרוש לשבעות ד"ה כל הימים טובים), שגם הכלה כלולה במחילת העוונות, והנה הדברים בלשון קדשו: "חכמינו ז"ל אמרו

אני לדודי ודודי לי ראשי תיבות אלול, כי באלול חידש הקב"ה את הקידושין של לי" עם ישראל

ארבעים יום מראש חודש אלול עד יום הכיפורים כנגד אותיות לי" שהקב"ה קידש את ישראל בלוחות השניים

בסק דין של הקדושת לוי: כמו שהקב"ה מוחל את העוונות של החתן כן הוא מוחל את עוונות הכלה

הקב"ה מחל לישראל על חטא העגל ביום הכיפורים, כי ביום זה נתחדשו הקידושין של הלוחות השניים

חודש אלול הוא עת רצון, שנתרצה הקב"ה לתפלתו של משה רבינו למחול לישראל על חטא העגל, ופקד על משה לעלות לשמים בחודש אלול לקבל הלוחות השניים.

הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "מצא אשה", כאשר זוכה אדם למצוא את חודש אלול שמזלו בתולה שהיא אשה, "מצא טוב", אז הוא יכול למצוא ולגלות מהו הטוב שראוי לעשותו, ומהו הרע שראוי להתרחק ממנו, "ויפק רצון מה", בחודש זה יכול כל אחד להמשיך עת רצון מהקב"ה, כמו שנתרצה הקב"ה לישראל בימים ההם.

לפי זה מוסיף ה"בני יששכר" לבאר הענין של "מזל אלול בתולה", לרמז בכך שעל ידי תשובה זוכה כנסת ישראל לחדש את ברית הנישואין עם הקב"ה כבתולה חדשה, ובלשון קדשו: "כנסת ישראל דומין תמיד לבתולה שלא שלט בה עדיין שום איש, וכביכול חביבה על דודה בכל פעם כשעה ראשונה, והנה החודש הזה המיוחד לתשובה מזלו בתולה, דעל ידי התשובה נעשים ככריה חדשה וכאילו לא שלט עליהם היצר הרע".

לפי דברינו יש לומר הביאור של "מזל אלול בתולה", כי בחודש זה חידש הקב"ה את הקידושין עם כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה, ואף שחטאו בעגל, חטא אשר חכמינו ז"ל מכנים בלשון זנות, כמו שדרשו בגמרא (שבת פח:): "עלובה כלה מזונה בתוך חופתה", עם כל זאת על ידי תשובה בחודש אלול נעשו ישראל כבתולה אשר לא ידעה איש, וחידש הקב"ה את הקידושין עם ישראל בלוחות השניים.

הנה כי כן הלקח הנשגב שאנו חייבים לזכור בחודש אלול הוא, שבכל שנה מעניק לנו הקב"ה המתנה הגדולה של חודש אלול, שבו יכול כל אחד מישראל לחדש את ברית הקידושין שלו עם הקב"ה בבחינת: "אני לדודי ודודי לי". ועל כך אומר לנו הקב"ה בפסוק שאנו קוראים בפרשתנו בתחילת חודש אלול: "ראה אנכי נותן לפניכם

בסיום תפלת שמונה עשרה: "עשה למען קדושתך" - למען הקידושין שקידשת את עמך ישראל.

על פי האמור מבאר ה"מגלה עמוקות" כמין חומר, מנין למד משה רבינו כי רצונו של הקב"ה הוא שישבור את הלוחות ויבטל בכך את הקידושין לישראל, ממה שאמר לו הקב"ה אחרי חטא העגל (שמות לב-ז): "ועתה הניחה לי". בכך רמז לו הקב"ה שיניח את הקידושין הרמוזים בתיבת לי", מזה הבין משה שהוא צריך לשבור את הלוחות.

מעתה יאירו עינינו להבין הרמז הנפלא על חודש אלול בראשי תיבות הפסוק: "אני לדודי ודודי לי", כי בחודש אלול נתרצה הקב"ה לישראל לחדש להם את הקידושין, כשעלה משה בראש חודש אלול לקבל לישראל את הלוחות השניים. וזהו הרמז בכתוב: "אני לדודי", שחזרנו בתשובה מחטא העגל להתייחד רק עם הקב"ה, "ודודי לי", שחידש הקב"ה את הקידושין עם ישראל בתיבת לי" בבחינת: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

יומתק להבין בזה מה שבחר הקב"ה לקדש את ישראל בארבעים הימים מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, כנגד אותיות לי" שקידש בהן את ישראל, כי האות לי" היא כנגד לי" ימים מיום א' של ראש חודש אלול עד ראש השנה, ואילו האות י" היא כנגד י" ימים מראש השנה עד יום הכיפורים, וכאשר ירד משה ביום הכיפורים אחרי ארבעים הימים עם הלוחות השניים, נשלמו הקידושין בין הקב"ה לכנסת ישראל בבחינת: "הרי את מקודשת לי".

"מצא אשה מצא טוב" רמז על חודש אלול

חשבתי דרכי לבאר בזה מה שכתב ה"בני יששכר" (אלול מאמר א ג) לפרש רמז הפסוק (משלי יח-כב): "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה". ויש לומר שרומז על חודש אלול שמזלו בתולה כמבואר בספר יצירה (פ"ה מ"ב). והנה

הם מחולקים, הנושא אשה, קודם זה היה פלג גופא וכשנשא הוא גוף שלם. ונשיא העולה לגדולה, קודם היה אדם אחד ועתה נחשב כמו הכלל, והוא יותר מאדם פרטי. וגר שנתגייר אדם אחר לגמרי".

נמצינו למדים מדבריו, כי סיבת מחילת העוונות לחתן היא משום שהיה פלג גופא, ועתה נעשה בריה חדשה על ידי שנשלם עם הפלג גופא של אשתו, אם כן מטעם זה ממש זוכה גם הכלה למחילת עוונות, שהרי גם היא נעשית בריה חדשה בהשלמת פלג גופא של האיש. [ראה בשו"ת "ארץ צבי" להגה"ק מקוז'יגלוב זצ"ל הי"ד (ח"ב דרוש ו אות ו), שמבאר שם הטעם שמוחלים לחתן כל עוונותיו, משום שהיה פלג גופא ועל ידי שנשא אשה נעשה בריה חדשה, וכבר קדמו בזה המהר"ל הנ"ל].

ויש לומר בזה רמז נאה בפסוק (משלי טו-י): "בחסד ואמת יכופר עון" - חס"ד אמ"ת בגימטריא חת"ן כל"ה אשר לשניהם יכופר עון ביום החופה. והטעם שנרמזים בחסד ואמת הוא, כי האיש הוא בבחינת חס"ד והאשה בבחינת אמ"ת שהיא דין, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת ויקרא יד): "בסטרא דדכורא שריא חסד, בסטרא דנוקבא שריא דינא, חד חוורא וחד סומקא, ובגין לאתבסמא דא בדא מתקשרן דא בדא". פירוש, בצד הזכר שורה חסד, בצד הנקבה שורה דין, אחד לבן ואחד אדום, וכדי להתבסס זה בזה מתקשרים זה בזה.

מעתה הרווחנו להשיג טעם חדש על מה שמחל הקב"ה לישראל על חטא העגל דוקא ביום הכיפורים, כי מאחר שירד משה רבינו ביום הכיפורים עם הלוחות השניים לקדש את ישראל קידושין שניים, ועל כך נאמר: "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו", לכן זכו ישראל ביום ההוא לכפרת העוונות ככלה הנישאת לחתן, ומטעם זה צמו באמת ישראל ביום הכיפורים ככלה הצמחה ביום החופה.

וכן בכל שנה בחודש אלול מחדש הקב"ה את הקידושין עם ישראל בארבעים הימים שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים בבחינת: "אני לדודי ודודי לי", ומטעם זה אנו צמים ביום הכיפורים ככלה ביום חופתה, וזוכים למחילת העוונות כדי לחדש את ברית הנישואין בינינו להקב"ה בתכלית השלימות.

בלא אתתא פלגו גופא איהי, ושכינתא לא שריא עליה". פירוש, אדם בלי אשה הוא רק חצי גוף, והשכינה אינה שורה עליו.

וכן מבואר עוד בזוהר הקדוש (פרשת האזינו רצו): "מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא אקרי פלג גופא, ולית ברכתא שריא במילה פגימא וחסירה, אלא באתר שלים, במילה שלים". פירוש: "מי שלא נמצא זכר ונקבה נקרא חצי גוף, ואין הברכה שורה בדבר פגום וחסר, אלא במקום שלם, בדבר שלם". לכן כל מי שאין לו אשה אינו נקרא אדם כי הוא רק חצי אדם.

הנה כי כן מאחר שאיש בלי אשה הוא רק פלג גופא ונקרא פגום, איך יעלה על הדעת שהקב"ה מנקה רק את החתן שהוא פלג גופא מכל עוונותיו, ואילו הכלה שהיא הפלג השני שלו נשארת עם עוונותיה, שהרי לפי זה גם החתן לא זכה למחילת עוונות גמורה, מאחר שמחצית גופו אינה נקיה מעוונות, ומוכח מזה שהקב"ה מוחל גם לכלה את עוונותיה, והרי זה בכלל מחילת עוונות לשני פלגי גופא של החתן.

ארווחנא ליישב בזה הטעם שהזכירו חכמינו ז"ל בתלמוד בבלי ובתלמוד ירושלמי מחילת עוונות לחתן ולא הזכירו את הכלה, כי מאחר שהזכירו מחילת העוונות לחתן הרי גם הכלה שהיא הפלג גופא של החתן בכלל, שאם לא כן הרי מחצית הגוף שלו אינה נקיה מהעוונות. וזהו ביאור דברי ה"קדושת לוי" שכתב בלשון קדשו: "וכיון דמוחלין לחתן ודאי מוחלין גם כן לכלה, דמאי בינייהו תרווייהו נשואים זה לזה". כלומר מאחר שהם נשואים זה לזו, הרי הם שני פלגי גוף שמחילת העוונות חלה על שניהם יחד.

סימוכין מביאור המהר"ל על מחילת העוונות לחתן

ונראה להביא סימוכין לרעיון זה על מחילת העוונות לחתן וגם לכלה, מדברי המהר"ל מפראג ב"גור אריה" פרשת וישלח, על מה שהביא רש"י (בראשית לו-ג): "ג' מוחלים להם עוונותיהן, גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה", ומבאר המהר"ל הענין בלשון קדשו:

"והטעם דכל אלו בריה חדשה הם, ומכיון דאינם בריה ראשונה הקב"ה מוחל להם. ואלו שלשה דברים

בגמרא (ירושלמי ה"ל) בג' דמוחלין עונותיהם ואחד מהם הוא חתן, וכיון דמוחלין לחתן ודאי מוחלין גם כן לכלה, דמאי בינייהו תרווייהו נשואים זה לזה".

הוכחת ה"אמרי אמת" משמה של מחלת

בספר "ליקוטי יהודה" (סוף פרשת תולדות) מביא מה ששמע מזקיני הגה"ק בעל "אמרי אמת" זי"ע שהעיר על דברי ה"קדושת לוי", כי באמת מדברי הירושלמי עצמו יש ללמוד שמחילת העוונות היא גם לכלה, שהרי למדו כן ממה שכתוב: "ויקח את מחלת בת ישמעאל", שהוא מלשון מחילה, הרי כי בשמה של הכלה עצמה רמוזו שמוחלים העוונות.

וכבר העירו המפרשים שהדבר מפורש ב"תשב"ץ קטן" [פסקי מהר"ם מרוטנבורג זצ"ל שנכתבו על ידי תלמידו] (אות תסז) שהביא את הירושלמי הנ"ל: "וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה, שנאמר ואת בשמת בת ישמעאל, אלא מלמד שנמחלו לה' עוונותיה". והנה אצלנו הגרסה היא: "אלא שנמחלו לו' כל עוונותיו", אבל הוא מביא את הגרסה: "שנמחלו לה עוונותיה". וכן הביא ב"מטה משה" (ח"ג הכנסת כלה פ"א) הגרסה כדברי התשב"ץ.

וכן משמע ממה שכתב בשו"ת מהר"ם מיניץ (סימן קט): "ונהגו החתן והכלה להתענות ביום הנישואין עד אחר הברכה. יש אומרים הטעם דהוא יום סליחה, דידוע שנמחלו עוונותיהם, ויום כיפורים דידיהו, כדרשינן על הא דכתיב ויקח את מחלת". הרי שכתב בפירושו שהחתן והכלה מתענים ביום החופה, שהוא יום הכיפורים שלהם משום "שנמחלו עוונותיהם". ומוכח מזה כפי שהורה ה"קדושת לוי" פסק ברור, שגם הכלה זוכה לכפרת עוונות כמו החתן, וכשם שפוסקים בבית דין של מטה כך פוסקים בבית דין של מעלה.

ביאור דברי ה"קדושת לוי" שגם הכלה זוכה למחילת עוונות

ונראה להוסיף תבלין לבאר הטעם שגם לכלה מוחלים את כל עוונותיה כמו לחתן, על פי מה ששינו בגמרא (יבמות ג). "כל אדם שאין לו אשה אינו אדם, שנאמר (בראשית ה-ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם". ויש לומר הביאור בזה על פי מאמר הזוהר הקדוש (פרשת בהר קט): "דבר נש

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה

של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com